

NOD:s kartläggning

CIVILSAMHÄLLETS BEHOV UNDER CORONAKRISEN

Vecka 20

Veckouppdatering (v. 20)

Kartläggning över civilsamhällets behov under coronakrisen

Nedan följer Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhällets (NOD:s) veckovisa kartläggning över behov i civilsamhället som uppstått efter coronavirusets utbrott i Sverige. Kartläggningen behandlar exempel på efterfrågade insatser, problembeskrivningar, ny verksamhet, nya samverkansinitiativ och en kortare kommentar över relevanta trender inom sektorn. Texterna gör inte anspråk på att ge en heltäckande bild, men de ger ett flertal exempel som sammantaget ger ett perspektiv på pågående trender. Veckorapporten är en del av NOD:s [uppdrag](#) som strukturens parter enats om. I korthet innebär det att NOD bistår med att ge en samlad lägesbild över behov som uppstått i civilsamhället efter coronavirusets utbrott. NOD kommer också att bidra till samordning av civilsamhällets insatser vid behov, samt vara ett stöd i dialogen mellan civilsamhället och offentliga aktörer.

NOD är en struktur för samverkan. Syftet med NOD är att underlätta samverkan mellan offentliga aktörer och civilsamhället och tillhandahålla mötesplatser för att främja dialog. NOD spänner över alla sakpolitiska områden och arbetar med att facilitera möten för samråd och dialog.

Sammanfattning:

- **Barns utsatthet under pandemin:** Utsattheten bland barn och ungdomar ökar i kristider. Distansundervisning på gymnasiet är ett exempel, det tryggar att undervisning kan ske men innebär också risker då vuxennärvaro saknas. Redan utsatta barn riskerar också att bli än mer utsatta och distanseras från samhället på grund av den ökade isoleringen och stängda insatser i olika delar av samhället. Sårbarheten är särskilt stor för barn som lever i familjer där föräldrars ekonomiska utmaningar har blivit stora, i familjer där det förekommer missbruk och våld samt för barn som lever i socioekonomiskt utsatta områden.
- **Omställningar och stöd i arbetet för barn:** Den risk för fysisk inaktivitet och psykisk oro som ökar till följd av coronapandemin behandlas på olika sätt i civilsamhället. De organisationer som bedriver telefonlinje eller stödchatt för barn och unga har i många fall upplevt ett ökat tryck i sina stödkanaler och flera verksamheter har utökat sina öppettider och stärkt sin kapaciteten genom ökad bemanning. Många innovativa lösningar bygger på att utveckla redan befintlig verksamhet eller samlar information och stöd på ett och samma ställe, inte minst digitalt.
- **Offentliga aktörers information och insatser:** Pandemin har i hög grad påverkat barn och deras levnadsvillkor, vilket har fått flera aktörer att lyfta behovet av att låta barnkonventionen vara vägledande i beslutsfattande som rör barn. Regeringen har under våren hållit tre pressträffar specifikt för barn och flera myndigheter har tagit fram informationssidor särskilt för barn och unga.

Barns utsatthet under pandemin

Sammanfattning

Utsattheten bland barn och ungdomar ökar i kristider. Distansundervisning på gymnasiet är ett exempel, det tryggar att undervisning kan ske men innebär också risker då vuxennärvaro saknas. Redan utsatta barn riskerar också att bli än mer utsatta och distanseras från samhället på grund av den ökade isoleringen och stängda insatser i olika delar av samhället. Sårbarheten är särskilt stor för barn som lever i familjer där föräldrars ekonomiska utmaningar har blivit stora, i familjer där det förekommer missbruk och våld samt för barn som lever i socioekonomiskt utsatta områden.

Frånvaron av den fysiska skolmiljön

Distansundervisningen på gymnasiet har för många ungdomar skapat en oro som inte endast är kopplad till smittspridningen utan snarare till en ökad generell oro kring pandemins effekter på framtiden. Hur betyg kommer att sättas och om betyg ens delas ut är några av frågorna. Vad händer efter gymnasiet när arbetsmarknaden viker och många jobb och sommarjobb inte längre finns tillgängliga? Oron över sådana ämnen blir extra tydlig för ungdomar som inte har ett starkt stöd hemifrån.

Distansundervisningen leder även till att viktig vuxenkontakt försvinner och att mycket ansvar för studierna läggs på eleven, utan möjlighet till stöd och samtal. Avsaknaden av denna kontakt får negativa effekter för barn och unga som kommer från studieovana hem eller från hem med olika problem så som till exempel missbruk och psykisk ohälsa. Att inte bli sedd av vuxna upplevs som stressande. Även kontakten med elevhälsan minskar eller uteblir till följd av mindre eller ingen närvaro i skolmiljön.

För många ungdomar från socioekonomiskt utsatta områden innebär distansstudierna en svårighet. Viljan att följa råd om social distansering är svårt att kombinera med trångboddhet. Detta skapar stress då många familjemedlemmar trängs på en liten yta. Grundskoleelever från socialt utsatta områden har avsevärt högre skolfrånvaro jämfört med elever från resursstarka områden. I många fall hålls barnen hemma i preventivt syfte för att skydda äldre släktingar eller föräldrar som tillhör en riskgrupp. Om föräldrarna samtidigt inte kan jobba hemma och vara ett stöd eller inte har tillräckliga kunskaper i svenska blir barnens skolarbete lidande.

Civilsamhället har försökt svara upp mot dessa nya och förstärkta behov genom insatser i form av digital läxhjälp och ökade öppettider på olika forum som ger elev- och studiestöd. I Göteborg har Stadsmissionen ordnat två platser för att erbjuda elever möjlighet till en lugn, trygg och studiemotiverande miljö där deltagarna även bjuds på lunch. På andra orter har man förstärkt verksamheten med att hålla längre öppettider och erbjuder både läx- och studiehjälp och tillgång till datorer samt matlådor.

Digitalisering

Svag internetuppkoppling, dålig arbetsmiljö och avsaknaden av skollunchen (som kan vara det enda målet mat om dagen för en del elever) spär på utanförskapet då skolan varit den sociala livlinan. För många barn utgör skolan en - eller till och med den enda - fasta och trygga punkten i tillvaron. Digitaliseringen av skolan gör att civilsamhällesaktörer som arbetar med resurssvaga ungdomar riskerar att missa ännu mer utsatta individer som saknar tillgång till datorer, uppkoppling och kunskaper som krävs för att använda till exempel chattfunktioner.

Detsamma gäller yngre barn som inte har tillgång till digitala verktyg av till exempel ekonomiska skäl och därför riskerar att hamna utanför både den fysiska och digitala sociala gemenskapen. För barn med särskilda behov som till exempel funktionshinder, språksvagheter eller neuropsykiatriska problem har skolgången blivit mycket svår att genomföra på distans.

Skolan i sig är också en kontaktyta för barn och ungdomar för att möta det civila samhället i form av föreningar som till exempel arbetar olika frågor eller driver aktiviteter på fritiden. När föreningsaktiviteterna nu är färre finns inget naturligt andrum för ungdomar som är i behov av stöd för att klara studier och vardag. Vissa organisationer vittnar om att de nu har sämre möjligheter att identifiera problem och behov hos unga när man inte kan ses fysiskt i till exempel skolmiljön.

Den omställning och utveckling av digitala verktyg som civilsamhället genomför ersätter inte det fysiska mötet som många barn och unga helst föredrar. Anledningarna kan variera men i ett hem med missbruksproblematik eller närvaro av våld är det svårt att uppleva säkerhet och trygghet eller känna att man kan "prata fritt" på en chatt, då man ständigt delar hemmet med föräldrarna. Ungdomar som har tagit kontakt med de olika civilsamhällesaktörernas kontaktkanaler har bland annat uttryckt känslor som "vi är fångna i våra hem nu".

Många aktörer lyfter också digitaliseringen som något positivt. I vissa fall har utvecklingen dock eventuellt gått för snabbt. Samtidigt som barn och ungdomar hålls hemma har den digitala världen öppnats upp, där skyddsmekanismer och vuxennärvaro bara finns i begränsad utsträckning. Det finns ett behov av att förebygga att barn och unga utsätts för övergrepp, mobbning och kränkningar.

Digitaliseringen kräver en medvetenhet, kompetens och kunskap även rörande barns trygghet och rättigheter. Barnrättsorganisationer lyfter frågan om att man också måste se riskerna med att inte kunna säkerställa ett barnrättsperspektiv och Svenska kyrkan lyfter att man har ett långtgående arbete med barnkonsekvensanalys för samtliga beslut som kan påverka målgruppen.

En viktig positiv aspekt av distansundervisningen är att en del elever som annars hade kunnat bedömas ha begränsade framtidsutsikter nu presterar bättre när de inte går till skolan fysiskt. Denna effekt är av sådan vikt att Fryshuset, som driver gymnasier och som själva rapporterat denna reflektion, kommer att påtala det nödvändiga med en lagändring inom området för att i framtiden kunna ta tillvara detta positiva utfall.

Fritid

Vikten av fritidsaktiviteter för barn och ungdomar har kanske aldrig varit större, något som alla civilsamhällesaktörer vi fått svar från samstämmt understryker. Många aktörer växlar upp, ökar sina öppettider, gör sig mer tillgängliga digitalt och flyttar verksamhet utomhus för att möta ett större behov. Idrotten, som är en sammanhållande och trygg punkt, anpassar sin verksamhet. Trots utmaningar vad gäller lokaler och antal deltagare tror man att idrottens samhällsbärande kraft kommer att bli särskilt tydlig på längre sikt.

Andra aktörer som arbetar med barn som har föräldrar med missbruksproblematik och föräldrar med psykosociala problem vittnar om att deras verksamhet nu är extra viktig. "Det är så skönt att ni har öppet som vanligt", som ett barn uttryckte det. Andra barn som lever med frånskilda föräldrar, varav den ena föräldern mår dåligt, har under pandemin endast bott hos den förälder som inte lider av psykisk ohälsa vilket varit en positiv sideeffekt. Bland gymnasieungdomar hörs röster om att tålmodet vad gäller isoleringen börjar ta slut och att man möts utomhus på kvällar och nätter för att umgås. Problemet med det är att många volontärer som annars fanns till hands för att möta dessa ungdomar utgör en riskgrupp och

närvaron av vuxna är således numera mindre i dessa miljöer, som inte sällan är i socioekonomiskt utsatta områden.

I somliga områden sprids en potentiellt farlig skepsis över svenska myndigheters rekommendationer under pandemin. Med en redan låg tillit till det offentliga spås misström mot samhället på i viss utsträckning. Den uppsökande verksamheten från civilsamhället som redan finns för att förmedla korrekt information och utgöra vuxennärvaro är viktig. Aktörer inom området ser ett behov av att både utöka och förstärka insatserna. Vuxenfrånvaron och godtycklig informationshämtning riskerar att öka avståndet till samhället.

I och med att skolterminen snart är slut finns även en risk för social oro, som organisationer som arbetar med skolungdomar brukar uppleva vid terminsslut även i vanliga fall. Risken för detta ökar av att många av föräldrarna som redan var svagt förankrade på arbetsmarknaden i många fall förlorar jobben eller ser timanställningar dras ner till ett minimum, med familjeekonomiska problem som följd. Insatser från olika organisationer för att dela ut mat sker på flera orter runt om i Sverige även till barnfamiljer som tidigare inte hade detta behov. Man ser också att detta behov kommer öka och att de insatser som görs idag, både av det offentliga och civilsamhället, inte är tillräckliga.

Ungdomarna, i synnerhet barnen till ensamstående mammor som förlorat sin försörjning, får nu ett ekonomiskt ansvar vilket gör dem till lätta måltavlor för kriminella grupperingar och drogförsäljning. Kronofogden har signalerat att vräkningar kan komma att öka i spåren av den ekonomiska nedgången, något som kommer att slå hårt mot barn som riskerar att stå utan bostad. Flera organisationer lyfter också att den stundande sommaren kan bli ytterst problematisk för utsatta barn.

Kombinationen generell oro, ekonomiska problem och otrygga hem tillsammans med osäkerheten kring genomförandet av civilsamhällets aktiviteter och i en del fall redan inställda verksamheter som sommarläger för dessa målgrupper riskerar att ta bort andrummet från vardagen och den destruktiva hemmiljön.

Barn i kontakt med myndigheter

Förfrågningar rörande skyddade boenden är idag fler. Många kvinnor och barn som lever i en hederskontext med stark kontroll hade redan tidigare svårt att söka hjälp men kan idag vara helt avskurna från yttre kontakter.

Barn och ungdomar som är placerade på SIS eller HVB får varken permissioner eller ta emot besök. Kontakten med familjer och nätverk är därför väldigt begränsad och drabbar barnen hårt. Även en första kontakt med BUP är svårt. Barnen får vänta på besök dit och signaler kommer om att vissa BUP helt stoppat besök. Detta samtidigt som barnen går i skolan och träffar andra barn och vuxna vilket är förvirrande. Barnrättsorganisationer lyfter vikten av att det måste finnas tydliga centrala riktlinjer så att barn inte drabbas olika beroende på vilken kommun eller region den befinner sig i.

Som tidigare noterats i rapporten om unga ensamkommande lyfter flera organisationer även denna vecka risken för att dessa, om de inte klarar av gymnasiestudierna och hittar ett arbete, kan komma att hamna i papperslöshetstillstånd eller hemlöshet.

Omställningar och stöd i arbetet för barn

Sammanfattning

Den risk för fysisk inaktivitet och psykisk oro som ökar till följd av coronapandemin behandlas på olika sätt i civilsamhället. De organisationer som bedriver telefonlinje eller stödchatt för barn och unga har i många fall upplevt ett ökat tryck i sina stödkanaler och flera verksamheter har ökat sina öppettider och stärkt sin kapaciteten genom ökad bemanning. Många innovativa lösningar bygger på att utveckla redan befintlig verksamhet eller samla information och stöd på ett och samma ställe, inte minst digitalt.

Barn har begränsats som en följd av den sociala distansering och isolering som krävts för att dämpa pandemins effekter. Omställningarna och initiativen till att mildra de negativa effekterna av denna utveckling har varit flera. Gemensamt för många av de nyligen utvecklade verksamheterna är att innovationen främst består av att bedriva redan befintlig verksamhet i en ny eller annorlunda form för att möta kraven på till exempel social distansering.

Många barn begränsas av att fysiska och sociala aktiviteter har ställts in till följd av coronapandemin. Det kan leda till både understimulering och en påtaglig oro över en negativ samhällsutveckling, som är kännbar men kan vara svår att formulera. Denna tudelade källa till potentiell ohälsa har organisationer som har barn som målgrupper arbetat för att motverka.

Först och främst har många av de aktiviteter som genomförs av organisationer med barn som målgrupp flyttat verksamhet utomhus. Junis vittnar exempelvis om detta. Organisationen har också producerat två särskilt framtagna medlemstidningar för att erbjuda barnen

underhållning och kontakt med en trygg avsändare, där det också finns tips för att möta den oro som målgruppen kan känna inför att vara hemma i större utsträckning än tidigare.

En annan verksamhet som kan nämnas är Rädda Barnens och Generation Peps gemensamma satsning [Digifritids.se](https://www.digifritids.se), som är en digital plattform för barn mellan sex och tolv år. Syftet är både att skapa en digital plats för att främja en aktiv fritid och lära sig nya saker, men också ge råd och tips om hur trygghet på nätet kan skapas. I den digitala avdelningen "Skolgården" främjas fysisk aktivitet, till exempel med hjälp av filmer, medan "Biblioteket" erbjuder böcker och filmer, men också vägledning för att kunna ta del av läxhjälp online via [Röda Korsets Ungdomsförbund](https://www.roda.korset.se). I "Lekrummet" finns tips på spel och lekar, medan "Stödis" samlar material och information om var barnen kan vända sig för att få stöd från vuxna, bland annat från Bris.

Utbudet av material presenteras av både andra barn och vuxna vilket skapar en bredd av avsändare som målgruppen kan relatera till. Detta skapar också en dynamik som påminner om den miljö som kan skapas i skolan eller på fritidsgårdarna. Ett uttalat mål är att arbeta för att vara både ett fritids, men också psykosocialt stöd under en period som kan vara både fysiskt och mentalt påfrestande för barn.

Bland andra aktörer som har arbetat för att motverka understimuleringen bland barn märks Rinkeby Folkets Hus och Rädda Barnens satsning Pysseakuten. Verksamheten riktar sig till barn i stadsdelen. "Syftet med Pysseakuten är att barnen ska fortsätta stimuleras och utvecklas under coronatider, både vad gäller lek men också i läsfrämjande aktiviteter. Därför delar vi ut pennor, leksaker och annat som kan sysselsätta barnen och få dem att minnas det som en positiv tid", förklarade Helena Hede, verksamhetskoordinator på Rinkeby Folkets Hus, i en [intervju](#) i Dagens Nyheter.

Bland aktiviteterna återfinns också exempelvis dans, vilket har uppskattats av målgrupperna. I en intervju i tidningen Mitt i Kista [berättade](#) femåringen Jamilah Kirih att "det var kul att dansa, jag trodde bara att vi skulle hit och leka men det var jobbigt också." Likt den digitala plattform som nämnts ovan erbjuder Pysseakuten en bredd av aktiviteter där barn både får chansen att interagera med varandra och med vuxna, om än med fysiskt avstånd från varandra.

Material till pysselverksamheten samt böcker och leksaker har samlats in med stöd från exempelvis Mattecentrum, Bokhyllan, IKEA, Röda Korset, Svenska kyrkan och Familjebostäder. De pysselpåsar som delas ut kan tas med hem, vilket också gör vardagen i hemmen mer stimulerande, vittnar föräldrar om.

En aktör vars arbete har försvårats på grund av pandemin är samlingsstiftelsen Min Stora Dag. Stiftelsen arbetar med att ge barn med allvarliga sjukdomar och diagnoser stimulerande upplevelser för att bryta av en på många sätt fysiskt och mentalt ansträngande vardag. Drygt 5000 barn omfattas av aktiviteterna under ett vanligt verksamhetsår. Då målgruppen inte sällan är infektiöskänslig har Min Stora Dag behövt ställa om snabbt för att möta målgruppen, något som NOD har beskrivit i en [intervju](#) tidigare.

Idolträffar och andra aktiviteter som erbjudits barn har kunnat ersättas med digitala alternativ. I frånvaro av möjligheter att ordna fysiska aktiviteter har Min Stora Dag bland annat genomfört e-sportdagar digitalt och flyttat över idolträffarna till att bli frågestunder via YouTube. Andra sätt att stimulera målgruppen har varit att erbjuda hemkörning av mat, streaming av filmer och pyssel.

En liknande digital omställning har skett i delar av Unga Örnars verksamhet, där läxhjälp till exempel nu erbjuds online. Organisationen använder även digitala verktyg i större utsträckning än tidigare i sin utbildningsverksamhet. Då onlinemöten och digitala arrangemang är mer resurseffektiva vittnar Unga Örnar om att organisationen har blivit snabbare med att ta initiativ till utbildningar, vilka också lockar allt fler deltagare.

Kort sagt finns det många olika lösningar på de utmaningar som organisationerna nu möter i arbetet med barn. Många innovativa lösningar bygger på att utveckla redan befintlig verksamhet eller samla information och underhållning på ett och samma ställe, inte minst digitalt.

Telefonjourer och chattstöd

”Pappa är hemma hela tiden nu och mamma är hemma hela tiden nu. Pappa kan vara dum mot mamma hela tiden nu. Han skriker, slår, är arg. Och nu kan han göra det hela tiden för hon är inte på jobbet.” Citatet är hämtat från Bris [hemsida](#) och ger uttryck åt den oro och utsatthet många barn känner i tider av isolering.

Inom civilsamhället finns flera stödkanaler som riktar sig till barn och sker på distans i form av telefonjourer och chattstöd. Vissa organisationer fortsätter att bedriva sitt stöd i samma utsträckning som innan coronapandemin.

Många växlar upp aktiviteterna för att möta ett större behov genom att öka öppettiderna eller bemanningen. Några organisationer har initierat helt nya stödverksamheter. NOD har utifrån

organisationers hemsidor och sociala medier undersökt det direktstöd som erbjuds till barn i form av medmänskligt eller professionellt stöd för att dämpa oro eller stödja barn i utsatthet.

Mycket av det direktstöd som erbjuds sker via chatt men ett fåtal aktörer erbjuder också stöd via telefon. Bris är en av få civilsamhällesaktörer som i dagsläget tar emot telefonsamtal från barn. Organisationen har en nationell stödlinje för barn upp till 18 år som bemannas av professionella. De driver även en stödchatt. Bris uppger att det är många barn som hör av sig med anledning av coronakrisen och meddelar att rådande omständigheter ökar risken för att barn utsätts för våld i hemmet och att detta märks i deras stödkanaler. Organisationen har sedan en tid tillbaka [utökat sina öppettider](#) och planerar att hålla jouren öppen dygnet runt.

Exempel på en helt ny verksamhet är ECPAT Sveriges nya [stödlinje](#) som har upprättats på grund av den ökade utsattheten bland barn under coronapandemin. Det är en stödlinje för barn upp till 18 år där organisationen erbjuder stöd och råd till barn som upplever sexuella kränkningar, hot och övergrepp på nätet eller i det verkliga livet. Detta bland annat som ett svar på att barn och unga nu tillbringar mer tid på nätet.

Stiftelsen Trygga Barnen ger [stöd](#) via Snapchat till barn som är oroliga för att någon i deras närhet missbrukar, mår psykiskt dåligt eller om barnet upplever någon annan oro. Stiftelsen har nu utökat sitt digitala stöd med anledning av coronapandemin. De har även en telefonlinje som är tillgänglig under dagtid.

En del stödverksamheter riktar sig till en större målgrupp och har inte urskilt barn som en specifik målgrupp. Minds självmordslinje är ett exempel på stöd som vänder sig till alla åldrar. Organisationen har nyligen [uppgett](#) att de ser en ökning av samtal från unga personer som lider av psykisk ohälsa. Många andra organisationer riktar sig till målgruppen "unga" vilket ibland betyder att hela målgruppen barn ingår, men ibland riktar sig verksamheten endast till något äldre barn och unga vuxna.

Röda Korsets Ungdomsförbund driver verksamheten [Jourhavande Kompis](#) som är till för barn och unga upp till 25 år. I chatten, som bemannas av volontärer, är alla typer av frågor välkomna. För tillfället har de utökat sina öppettider och uppmanar målgrupper som upplever oro att vända sig till chatten.

Unga Lukas bedriver [chattstöd](#) för barn från 15 år. Chatten bemannas av vuxna personer med erfarenhet av professionella samtal eller arbete med unga, bland annat psykoterapeuter,

lärare sjuksköterskor, diakoner, psykologer och socionomer. Organisationen planerar att utöka sina öppettider. Utöver detta har organisationen initierat [stödet](#) "Unga Lukas digitala skola – hantera dina känslor i coronans tid" där unga får lära sig att hantera obehag, stress och ångest kopplat till krisen via organisationens sociala medier. Verksamheten riktar sig till alla upp till 25 år.

Organisationen Maskrosbarn erbjuder [chattstöd](#) till barn över 13 år som lever med en förälder som missbrukar, mår psykiskt dåligt eller utsätter barnet för våld. I ett inlägg på sociala medier vittnar organisationen om att utsattheten har ökat i och med isolering och distansundervisning, samt att fler barn och unga nu kontaktar organisationen för stöd och hjälp. För att möta behovet har organisationen utökat sina öppettider i chatten.

Utöver dessa telefonlinjer och chattar finns flera stödkanaler som erbjuder medmänskligt stöd för barn och unga i utsatthet eller med oro. Det är bland andra Rädda Barnens stödchatt Kärleken är fri, Tiliias chatt för äldre barn, Tjejzonen och tjejjourernas chattar för unga tjejer samt killfrågor.se som stödjer unga killar.

Sammantaget blir det tydligt att många organisationer vittnar om en ökad belastning i sina digitala stödverksamheter och flera organisationer uttrycker att deras samtal med barn visar på en ökad oro och utsatthet som går att koppla till effekterna av coronapandemin.

Offentliga aktörers information och insatser

Sammanfattning

Coronapandemin har i hög grad påverkat barn och deras levnadsvillkor, vilket fått flera aktörer att lyfta behovet av att låta barnkonventionen vara vägledande i beslutsfattande som rör barn. Regeringen har under våren hållit tre pressträffar specifikt för barn och flera myndigheter har tagit fram informationssidor särskilt för barn och unga.

Barnkonventionen är svensk lag

Sedan första januari 2020 är FN:s konvention om barnets rättigheter svensk lag. En bärande och central princip i konventionen är att det vid alla åtgärder som rör ett barn i första hand ska beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Att konventionen inkorporerats i svensk lag innebär också att all offentlig verksamhet bör ha ett mer barnrättsbaserat synsätt.

Under pandemin har många åtgärder drabbat barns liv i väldigt stor utsträckning, inte minst är detta kopplat till skolan men även den sociala distanseringen. Tiden hemma har för många barn ökat och tiden i skolan och i fritidsaktiviteter har minskat. Redan utsatta barn riskerar att hamna i än större utsatthet. Civilsamhällesaktörer som exempelvis Unicef har lyft att konventionen bör användas i större utsträckning när bedömningar görs av de insatser som påverkar barns liv direkt. De menar att risken för att barn hamnar i utsatthet till följd av vuxnas psykiska hälsa, missbruk eller en försämrad ekonomisk situation och arbetslöshet som en direkt följd av pandemin är ett incitament för att använda de verktyg som finns tillgängliga i konventionen.

Även det nationella kunskapscentret Barnafrid vid Linköpings universitet lyfter dessa frågor. Exempelvis nämns att konsekvensanalyser ur ett barnperspektiv bör göras för beslut som rör barn samt att även tillfälliga beslut ska utgå från principen om barnets bästa. Det lyfts att det nu finns möjlighet att strategiskt få på plats ett förhållningssätt som beaktar barnperspektivet i all offentlig förvaltning.

Bris lyfter tydligt att barnrättsfrågor sällan är de mest prioriterade frågorna i samhället. I en kommentar till veckans rapport skriver de följande:

”Samtidigt som barnkonventionen blev lag vid årsskiftet medför nu pandemin att barnrättsperspektivet direkt läggs åt sidan. Nästan var femte svensk är ett barn och deras rättigheter bör inte avvisas som ett särintresse. Tvärtom, beslut som även skyddar och stärker barn bygger ett bättre samhälle för alla. Coronakrisens beslut bör föregås av barnkonsekvensanalyser om barnets bästa. Följaktligen, och för att kunna avgöra vad som är barns bästa, bör beslutfattare lyssna på barn och ta hänsyn till barnets eget perspektiv och faktiska livsvillkor. Till sist har även barn rätt till viktig samhällsinformation. Under en djup kris bör det vara en prioritet för samhällets alla instanser att förmedla lättillgänglig och barnvänlig information om den egna verksamheten till landets alla barn. Barnets utsatthet tar inte paus och varje barn har rättigheter, även i en kris.”

Regeringens insatser

Regeringen har hållit tre särskilda pressträffar för barn, med anledning av coronavirusets spridning. Den första genomfördes av statsministern Stefan Löfven och sändes i Lilla Aktuellt i Sveriges Television i slutet av mars. Den 20 april höll jämställdhetsministern Åsa Lindhagen en pressträff för barn tillsammans med Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten, Myndigheten för

samhällsskydd och beredskap och Bris. Jämställdhetsministern Lindhagen och utbildningsministern Anna Ekström höll också en pressträff för barn tillsammans med Folkhälsomyndigheten den 13 maj.

På pressträffarna har ministrarna och myndighetsrepresentanterna besvarat barns frågor om coronavirusets spridning och dess konsekvenser. Barnens frågor har i stort handlat om samma frågor som vuxna ställer på pressträffar: om varför grundskolorna är öppna, när krisen kan förväntas vara över, vad som görs för att stoppa smittspridningen och hur barnfamiljer påverkas av arbetslöshet och isolering. Barnens frågor har särskilt handlat om hur deras skolgång påverkas av coronaviruset och hur de ska kunna tillgodogöra sig en bra utbildning. Frågorna har också handlat om hur barn som far illa hemma ska kunna få hjälp och stöd.

Med anledning av de konsekvenser coronapandemin har haft för bland annat utsatta barn och unga har regeringen avsatt 100 miljoner kronor under 2020 till civilsamhällesorganisationers arbete med barn och unga i utsatta situationer samt med våldsutsatta kvinnor, barn och hbtq-personer och mot våld i nära relationer.

Myndighetsinformation riktad till barn

Utöver att delta i presskonferenser har Folkhälsomyndigheten på sin hemsida tagit fram en [särskild information](#) riktad till barn och unga. Där finns myndighetens svar på de vanligaste frågorna som barn och unga ställer.

Även Barnombudsmannen har tagit fram en [informationssida](#) särskilt riktad till barn och unga. På den finns länkar till andra myndigheters information om coronaviruset samt till Rädde Barnen och Bris som erbjuder råd och stöd.

Skolverket har tagit fram en [informationssida](#) med frågor och svar om skolan och coronaviruset som riktar sig till föräldrar och elever. Där besvaras de vanligaste frågorna de får angående skolan utifrån skollagstiftningen.

Övrigt

NOD möter

Sedan det förra veckobrevet har följande publicerats inom ramen för samtalsserien NOD möter:

- Den 14 maj [publicerades](#) en intervju med Bosse Blideman, ordförande för SKOOPI, om de svårigheter de arbetsintegrerande sociala företagen upplever till följd av pandemin.
- Den 12 maj [publicerades](#) en intervju med Natassia Fry, medgrundare av Kompis Sverige, som bland annat berättade om organisationens digitala omställning.

Nästa veckouppdatering sänds fredagen den 29 maj. För frågor om utskicket, kontakta NOD:s kansli (info@nodsverige.se)